

Uniwersytet
Wrocławski

Prawo Prywatne Międzynarodowe

Prowadzący: mgr Tobiasz Gajda

Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych
Komunikacji Elektronicznej UWr

tobiasz.gajda@uwr.edu.pl

POJĘCIE I ŹRÓDŁA PPM

PPM

*Zespół Norm Prawnych, którego jedynym zadaniem jest rozstrzygnięcie sfery oddziaływania różnych systemów prawnych państw. Wskazuje właściwy zespół **norm merytorycznych** przy zastosowaniu norm kolizyjnych.*

POJĘCIE I ŹRÓDŁA PPM

PRAWO PRYWATNE :

- PRAWO CYWILNE
- PRAWO RODZINNE I OPIEKUŃCZE
- PRAWO PRACY

POJĘCIE I ŹRÓDŁA PPM

1. *UJĘCIE WĄSKIE sensu stricto:*

- *Zespół norm kolizyjnych (kompetencyjnych) wskazujących właściwy zespół norm merytorycznych*

1. *UJĘCIE SZEROKIE sensu largo:*

- *Zespół norm merytorycznych o międzynarodowym zasięgu ustanowione na podstawie obowiązujących międzynarodowych aktów prawnych.*

POJĘCIE I ŹRÓDŁA PPM

unifikacja

Unifikacja prawa międzynarodowego ma na celu niwelowanie różnic występujących w porządkach prawnych danych układających się stron. Poprzez takie działanie można uzyskać łatwość obrotu gospodarczego, ochronę preferowanych wartości, wzajemne międzypaństwowe wsparcie w realizacji interesów. Warto też wspomnieć o ułatwieniu życia obywateli.

W ocenie prof. Pazdana takie działania w swojej istocie prowadzą do powstania 2 odrębnych systemów prawnych funkcjonujących obok siebie:

1. *Systemu prawnego powiązanego i funkcjonującego z elementem obcym*
2. *Systemu prawa własnego*

POJĘCIE I ŹRÓDŁA PPM:

PRZYKŁADY AOWE ORGANIZACJE DZIAŁAJACE

NA RZECZ UNIFIKACJI PPM

RADA EUROPY

UNIA EUROPEJSKA

ONZ

POJĘCIE I ŹRÓDŁA PPM:

ONZ (poprzez AGENDY)	UE
UNIDROID	TRAKTATY
UNICITRAL	ROZPORZĄDZENIA
	DYREKTYWY

POJĘCIE I ŹRÓDŁA PPM:

GŁÓWNY CEL UE:

Ujednolicenie prawa obowiązującego w ramach UE
Pogodzenie odmiennych systemów prawa

**PRAWO STANOWIONE
KONTYNENTALNE**

GERMAŃSKIE

ROMAŃSKIE

**PRAWO
PRECEDENSOWE
ANGLOSASKIE**

ZAGADNIENIE PRAWA OBCYCH:

**MATERIALNE PRAWO DANEGO PAŃSTWA
ROZSTRZYGAJACE ZAKRES PRAWA OBCYCH –
ZAZWYCZAJ NIEPOSIADAJĄCYCH
OBYWATELSTWA DANEGO KRAJU**

POLSKI PRZYKŁAD:

**Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
Dz.U. 2013 poz. 1650**

(nabywanie nieruchomości przez cudzoziemców)

ŹRÓDŁA PPM

Prawo wewnętrzne
krajowe

Prawo
międzynarodowe

Zwyczaj

ŹRÓDŁA PPM

PRAWO WEWNĘTRZNE:

- **Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. Prawo prywatne międzynarodowe Dz.U. 2011 nr 80 poz. 432**
 - Ustawa z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe.
 - Dz.U. 1936 nr 37 poz. 282
 - Ustawa z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo czekowe.
 - Dz.U. 1936 nr 37 poz. 283
- **Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego. Dz.U. 1964 nr 43 poz. 296**

ŹRÓDŁA PPM

UMOWY MIĘDZYNARODOWE:

- Umowy międzynarodowe o kolizyjnym charakterze
- Umowy międzynarodowe z normami merytorycznymi
 - Konwencje o międzynarodowym postępowaniu cywilnym
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo czekowe.
 - Umowy bilateralne

ŹRÓDŁA PPM

PRAWO UNI EUROPEJSKIEJ:

- Źródło międzynarodowego postępowania cywilnego
- Źródło międzynarodowego prawa prywatnego

Rzym I, Rzym II, Bruksela Bis

NORMY KOLIZYJNE

ZAKRES - opis sytuacji życiowej lub ich grup,
podany abstrakcyjnie

DYSPOZYCJA – nakaz zastosowania prawa
określonego państwa
- kryterium wyboru prawa danego państwa
(kryterium jest ŁĄCZNIKIEM)

ŁĄCZNIK

czynnik, którego musimy użyć, aby
odnaleźć właściwe prawo.

- Obywatelstwo
- Miejsce zamieszkania
- Miejsce pobytu
- Miejsce wykonania umowy

OKREŚLNIK NOMINALNY

PODSTAWA

- Obywatelstwo
- Miejsce zamieszkania
- Miejsce pobytu
- Miejsce wykonania umowy

Powiązanie w czasie zakresu
normy z kryterium normy
(dyspozycją) – na podstawie,
której poszukujemy prawa
właściwego

SUBOKREŚLNIK TEMPORALNY

*-chwila śmierci; każdoczesna;
Z chwili uznania*

DOPEŁNIENIE

- Rzecz
- Osoba prawna/fizyczna
- Umowa

BRAK SUBOKREŚLNIKA TEMPORALNEGO

POZYSKANIE W
DRODZE WYKŁADNI

NORMA JEST KOMPLETNA GDY
ODNAJDZIEMY SUBOKREŚLNIK
TEMPORALNY

ŁĄCZNIKI I ICH RODZAJE

ŁĄCZNIKI PERSONALNE

OBYWATELSTWA

DOMICYLU

PRZYNALEŻNOŚCI
OS. PRAWNEJ

ŁĄCZNIKI PRZEDMIOTOWE

POŁOŻENIA RZECZY

MIEJSCA DOKONANIA
CZYNNOŚCI PRAWNEJ

ŁĄCZNIK PRAWA
RZĄDZĄCEGO SAMĄ
CZYNNOŚCIĄ PRAWNĄ

SIEDZIBY SĄDU

ŁĄCZNIKI I ICH RODZAJE

ŁĄCZNIKI SUBIEKTYWNE

**STRONY SAME, JEŻELI JEST TO MOŻLIWE,
DOKONUJĄ WYBORU PRAWA**
Strony mogą prawo zmienić!

WYJĄTKI:

- Strony nie mogą ograniczyć w ten sposób prawa os. trzecich
- Nie może zmiana prawa wpływać na ważność dokonanej na gruncie innego systemu czynności prawnej

RODZAJE NORM KOLIZYJNYCH:

NORMY NIEZUPEŁNE – JEDNOSTRONNE (nie występują w PL)

NORMY ZUPEŁNE – WIELOSTRONNE

Warunki do zastosowanie prawa
organu orzekającego

Wskazują prawo właściwe dla
danego stosunku
(ale odesłanie jest abstrakcyjne)

NORMY I STOPNIA

NORMY II STOPNIA

STOSOWANIE PPM

Zasady stosowania PPM w większości zawarto
w art. od 1 do 10 Ustawy PPM
– jest to tak zwana część ogólna PPM

STOSOWANIE PPM

RODZAJE KLASYFIKACJI POJĘĆ PRAWNYCH

Klasyfikacja lex fori

Klasyfikacja lex causae

METODA PORÓWNAWCZA

RODZAJE KLASYFIKACJI POJĘĆ PRAWNYCH

Klasyfikacja lex fori

SĄD STOSUJĄCY PRAWO BĘDZIE
STOSOWAŁ TERMINOLOGIE
WŁAŚCIWĄ DLA SWOJEGO PRAWA

Celem takiego zabiegu jest
„pilnowanie” woli ustawodawcy –
np.: ochrona aksjologii norm

RODZAJE KLASYFIKACJI POJĘĆ PRAWNYCH

Odwrotna sytuacja, obce prawo właściwe jest zbiorem pojęć adekwatnym do oceny znaczenia danej instytucji (w znaczeniu przedmiotowym), czynności prawnej itp.

Klasyfikacja *lex causae*

Nie możemy szukać definicji/znaczenia jeżeli nie znajdziemy najpierw właściwego systemu norm

RODZAJE KLASYFIKACJI POJĘĆ PRAWNYCH

Kwalifikacji pojęć dokonujemy w oparciu o jedną z metod lub w wyniku ich łączenia, a wyznacznikiem jest sens danego pojęcia jakie ono uzyskało na gruncie PPM

lub znaczenie pojęcia
stałego zamieszkania

METODA PORÓWNAWCZA

Na przykład: znaczenie
pojęcia stałego pobytu

STOSOWANIE PPM

odeślanie

ODEŚLANIE

czyli wskazanie przez normę prawa kompetencyjnego
– normę kolizyjną –
właściwego prawa merytorycznego
mówi gdzie szukać prawa!

Zwrotne

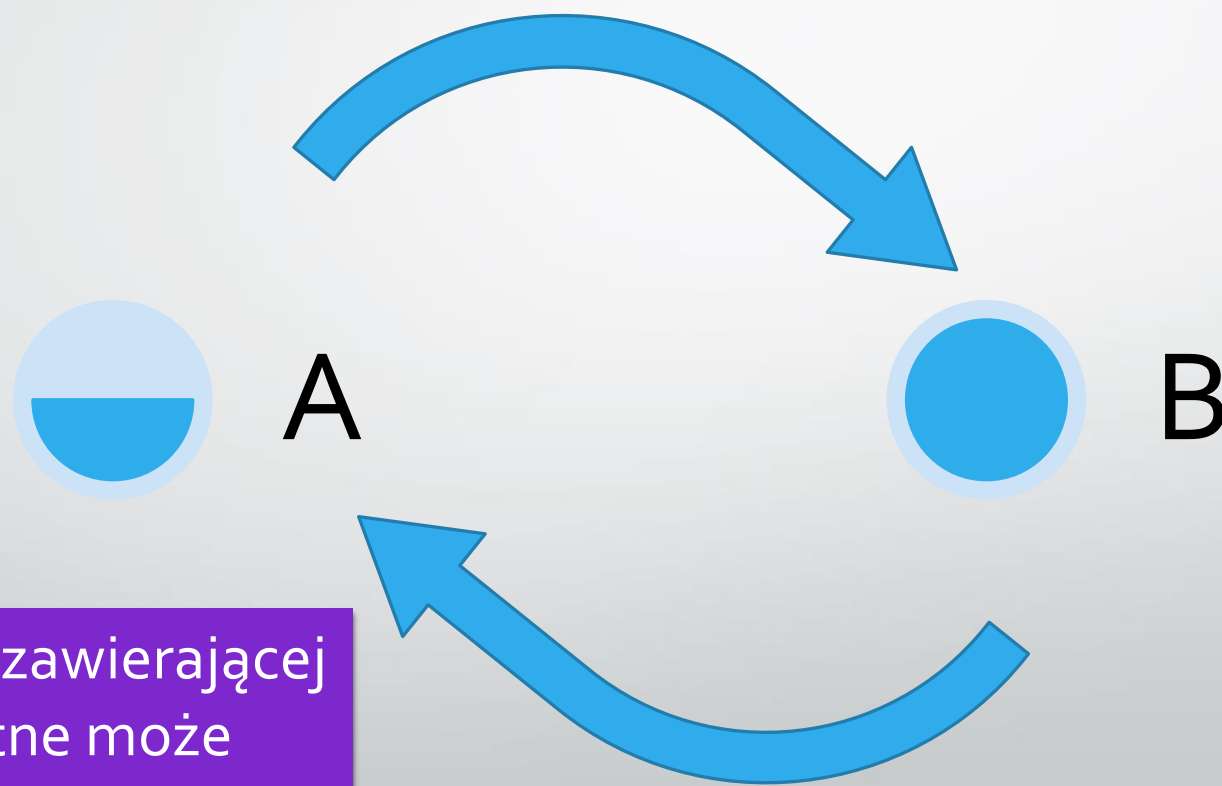
Dalsze

Pośrednie

STOSOWANIE PPM

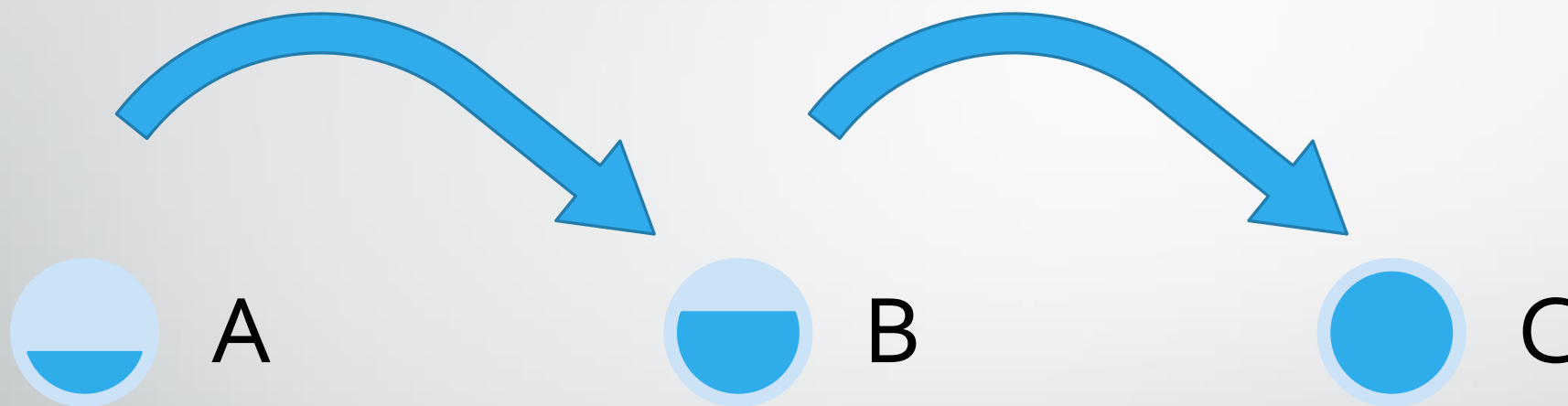
odesłanie zwrotne

Za przykład normy zawierającej
odesłanie zwrotne może
posłużyć art. 5 PPM

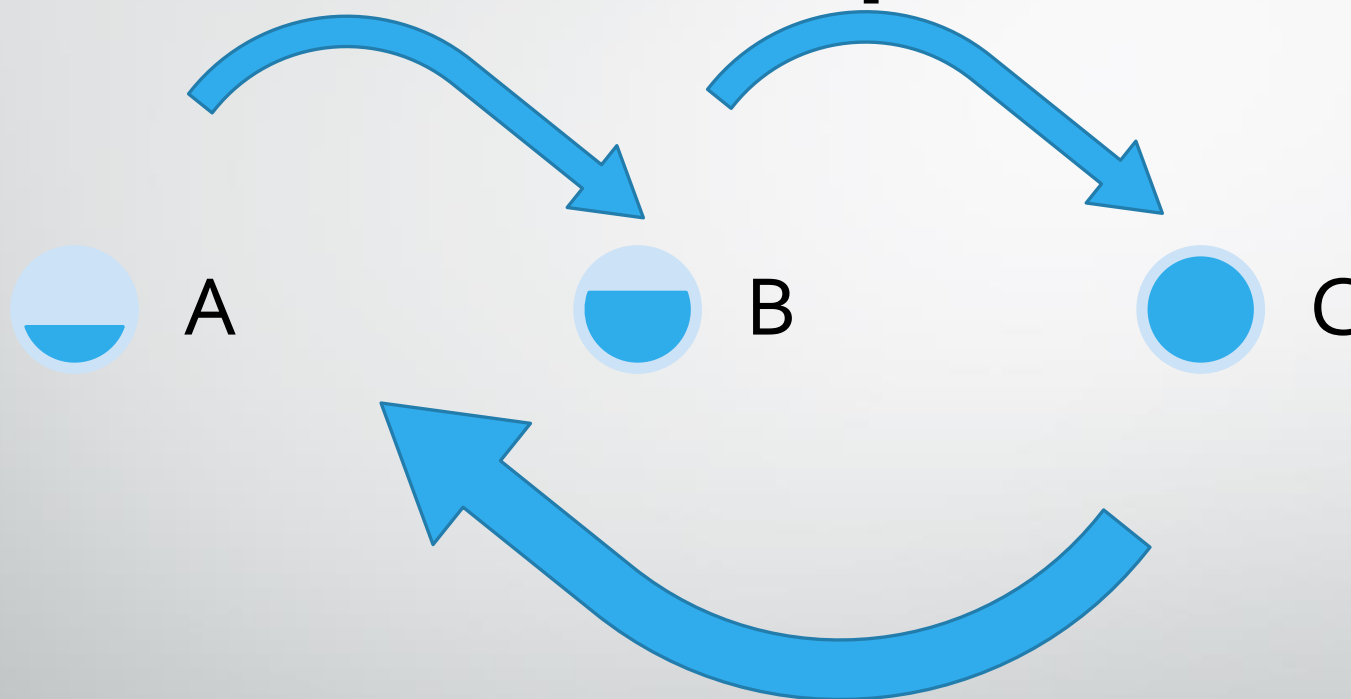
STOSOWANIE PPM odeślanie dalsze

Za przykład normy zawierającej
odeślanie zwrotne może posłużyć
art. 17 PPM

STOSOWANIE PPM odeśłanie pośrednie

STOSOWANIE PPM

Klauzula porządku publicznego – ma charakter klauzuli generalnej, głównym celem jest zachowanie jednolitego systemu wewnętrznego.

- Rodzaj bezpiecznika – gdy rozwiązanie prawa obcego, które należy zastosować jest sprzeczne z porządkiem publicznym,
- Łagodzi trudności i prowadzi do pogodzenia zewnętrznych norm z własnym porządkiem

Sprzeczność musi zejść z podstawowymi zasadami

Klauzula porządku publicznego

- Rodzaje klauzul:
 - **Dozwalająca:** następuje zastąpienie danej normy zewnętrznej inną normą wewnętrzną i dojdzie do nawiązania danego stosunku prawnego (przykład ze zdolnością do zawarcia małżeństwa)
 - **Zakazująca:** polskie prawo nie pozwala na powstanie stosunku prawnego ale obce prawo pozwala na taki stosunek prawny. Normy te zostają zastąpione przez normę polską.

Art. 9 ppm

STOSOWANIE PPM

Uniwersytet
Wrocławski

Niejednolite prawo – w wypadku, gdy dany system do którego uzyskujemy odesłanie charakteryzuje się wieloma odrębnymi systemami prawnymi wewnętrznymi i nie wiemy, który z nich jest właściwy. Należy zatem dalej w ramach tego systemu poszukiwać właściwej normy.

- konflikt wewnątrz państwowy (interlokalny) – zazwyczaj wynika z podziału administracyjnego kraju i możemy mówić o konfliktach: „międyprovincialny” „międzystanowy” „międykantonowy”.

- konflikt interpersonalny - zróżnicowanie osób ze względu na ich cechę. Należy rozróżnić czy cecha ta ma charakter relewantny.

i ewentualnie zastosować klausulę porządku publicznego!!!

Art. 9 ppm

STOSOWANIE PPM

Konflikt przechodni – w wypadku stwierdzenia modyfikacji danego prawa mamy do czynienia z tego rodzaju problemem jak konflikt przechodni.

1. Należy dokonać analizy w jakich okresach były dokonywane czynności i kiedy dochodziło do zmiany prawa.
2. Ocenić na jaką chwilę mamy rozpatrywać stan prawny;
 1. Prawo aktualne
 2. Prawo z chwili zdarzenia

Gdzie szukamy prawa?

Odpowiedź znajduje się w normach danego porządku prawnego, zatem w prawie danego państwa.

ZMIANA STATUTU

Uniwersytet
Wrocławski

OKOLICZNOŚĆ		
ZMIANA USTAWODASTWA	ZMIANA PRAWA (w drodze cz. prawnej)	ZMIANA WŁADZY
Utrata obywatelstwa/zmiana/uzyskania		agresja państwa obcego
Zmiana siedziby os. prawnej		
Zmiana położenia rzeczy		
Zmiana miejsca pobytu/zamieszkania		

KWESTIA WSTĘPNA

Ma znaczenie przy rozstrzygnięciu kwestii głównej/roszczenia/przedmiotu sprawy – za przykład może posłużyć postępowanie w sprawie dziedziczenia, gdzie sąd ustalił w kręgu spadkobierców małżonka oraz dzieci spadkodawcy. Kwestią wstępną będzie rozstrzygnięcie ważności zawartego małżeństwa, jeżeli było zawarte poza granicami państwa gdzie orzeka się o spadku.

Prawo obce w takim wypadku należy **stosować całościowo** uwzględniając jego definicje i zasady. Badanie to prowadzi sąd z urzędu. Może zastosować narzędzia zawarte w 1143 KPC

- Zwrócić się o informację do ministerstwa
- Powołać biegłego sądowego specjalistę na okoliczność treści normy prawnej prawa obcego.

LEX FORI

KWESTIA WSTĘPNA

Kwestia, istotna dla rozstrzygnięcia pojawia się dopiero w chwili stosowania prawa obcego

LEX CAUSAE

STOSOWANIE PRAWA OBCEGO

ZLOKALIZOWANIE KILKU SYSTEMÓW – z których każdy jest właściwy dla danej osoby lub czynności. W pierwszej kolejności należy rozważyć, z którym systemem dana osoba lub czynność jest najściślej związana.

ZAWSZE NALEŻY PAMNIĘTAĆ O CAŁOŚCIOWYM STOSOWANIU SYSTEMU
PRAWNEGO DO KTÓREGO SIĘ ODWOŁUJEMY.
PRAWO NIE JEST FAKTEM

Uniwersytet
Wrocławski

STOSOWANIE PRAWA OBCEGO

A CO Z NORMĄ
PRAWA
PUBLICZNEGO?

Czasami trzeba
normę prawa
publicznego
zastosować!

KIEDY?

WARTO WYRÓŻNIĆ 4 SYTUACJE GDY ZASTOSOWANIE PRAWA PUBLICZNEGO JEST KONIECZNE.:

1. Norma prawa publicznego stanowi element systemu prawa, który stosujemy
2. Dotyczy danego stosunku regulowanego PPM
3. Ma zasięg ograniczony do terytorium danego państwa
4. Pozostaje w zgodzie z porządkiem prawnym RP

Bracia bliźniacy Fernando A. i Jorge A. są obywatelami Argentyny. Jednak posiadają korzenie polskie i niemieckie – ich babka od strony ojca była Polką, natomiast dziadek od strony matki był obywatelem Niemiec. W 2002 r. bracia udali się na studia informatyczne na uniwersytecie technicznym w Monachium. Po studiach planowali powrót do kraju, lecz otrzymali ciekawe propozycje pracy – Fernando w średniej wielkości firmie informatycznej w Berlinie, natomiast Jorge w jednym z międzynarodowych koncernów informatycznych, miejscem zaś świadczenia przez niego pracy miał być Wrocław. Wspólną pasją braci był windsurfing, dlatego często udawali się nad Morze Bałtyckie. W maju 2011 r. bracia z uwagi na ich wspólne hobby postanowili zakupić dom nad morzem w jednej z nadmorskich miejscowości w województwie zachodniopomorskim. Po wyszukaniu atrakcyjnej oferty domu w Rewalu i dopełnieniu wszystkich formalności (w tym uzyskaniu zgody na zakup wydanej przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych), w dniu 15 lipca 2011 r. stawili się wraz ze sprzedającym Janem N. przed notariuszem Adamem K. w Szczecinie w celu zawarcia umowy sprzedaży nieruchomości.

UWAGA: Zgodnie z ustawą PPM prawem właściwym dla oceny zdolności do czynności prawnych osoby fizycznej jest jej prawo ojczyście (łącznik obywatelstwa). Prawem właściwym dla zdolności do czynności prawnych osoby fizycznej według argentyńskich norm kolizyjnych jest prawo miejsca zamieszkania osoby fizycznej. W oparciu o powyższy stan faktyczny wskaż, jakie prawo będzie właściwe dla zdolności do czynności prawnych:

1. Fernando A.;
2. Jorge A.;
3. Czy mamy w niniejszym kazusie do czynienia z odesłaniem, jeśli tak to z jakim?

Uniwersytet
Wrocławski

Dziękuję za uwagę! 😊

mgr Tobiasz Gajda

Centrum Badań Problemów Prawnych i
Ekonomicznych Komunikacji
Elektronicznej UWr